

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Ghenadi Gaureac împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ, obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 23 octombrie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 3ra-33/25
NR. PIGD 2-23058655-01-3ra-28012025)*

Recursul declarat după 01 septembrie 2023. Omisiunea de a analiza și argumenta cadrul legal aplicabil perioadei de recalculare a pensiei cu avantaje.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. I. Barbacaru,
Curtea de Apel Chișinău, jud. Gh. Mîra, V. Sîrbu, A. Braga,

11 martie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 aprilie 2023, Ghenadi Gaureac, reprezentat de avocatul Vladimir Kovali, a depus cerere de chemare în judecată în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea răspunsului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni nr.02-339 din 17 martie 2023, a răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.G-694/23 din 07 aprilie 2023, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să efectueze calcularea pensiei, cu plata pensiei neachitate, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău nr. 1946 din 22 decembrie 2023, începând cu 01 martie 1996, ținând cont de majorările și recalculările ce au avut loc în această perioadă de timp.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, în perioada 15 august 1983-01 martie 1996 a activat în organele afacerilor interne. Pentru activitatea în Divizionul apoi Batalionul Separat al Serviciului de escortă și pază deținuți a DP Chișinău pentru perioada 15 august 1983 – 20 august 1992 angajatorul i-a calculat vechimea în serviciu cu avantaje 1:2, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.78/94, fapt probat prin confirmarea nr.1946 din 22 februarie 2023 eliberată de DP Chișinău. La ieșirea la pensie, cuantumul pensiei constituia 53% din solda lunară.

3. Totodată, a menționat că s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni cu actele enunțate, iar prin răspunsul nr. 02-339 din 17 martie 2023 i s-a respins cererea.

4. Ulterior a depus o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale. Prin răspunsul nr. G-694/23 din 07 aprilie 2023 i s-a respins solicitarea ca fiind neîntemeiată.

5. Reclamantul a considerat răspunsurile neîntemeiate și nefondate. În context a citat prevederile art.49 alin.(1), (2), (3), art.54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iulie 1993.

6. Totodată, a indicat că prin hotărârea nr. 19 din 19 iulie 2016, Curtea Constituțională din Republica Moldova în pct. 60-61, pct. 65-66, pct. 72, a menționat că „[...] Pensii pentru limită de vârstă se acordă pentru munca și serviciile prestate, prin îndeplinirea unor obligațiuni social importante. Prin

natura lor social-juridică primară pensiile sunt sursa principală și permanentă de subzistență a pensionarilor. Având în vedere dispozițiile Constituției (art.47 alin. (2)), cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți, pensia stabilită în condițiile Legii nr.156- XIV. De asemenea, Curtea subliniază că, potrivit art.10 alin.(3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, dreptul la pensie este imprescriptibil. De altfel, în condițiile art.35 alin. (2) din Lege, în cazul neachitării la timp a pensiei din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia, aceasta se achită fără nici un fel de limite în termen. În același timp, pot exista situații în care pensia nu se încasează la timp din motive ce nu sunt imputabile organului de asigurări sociale, dar nu depind nici de voința beneficiarului pensiei, însă legea și în asemenea situații sancționează titularul pensiei.. Curtea reiterează că dreptul de proprietate nu este unul absolut și poate fi supus unor limitări. În acest context, Curtea reține că o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituție trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menționate la art.54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanței dreptului de proprietate, altfel spus - să servească unui interes public legitim. Prin urmare, cu referire la interesul public în discuție, punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existență, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează.”

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

7. Prin hotărârea din 29 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea de contencios administrativ depusă de Ghenadi Gaureac. S-a anulat în tot decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni nr.02-339 din 17 martie 2023, precum și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. G-694/23 din 07 aprilie 2023 adoptată în procedura prealabilă. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite decizia cu privire la stabilirea pensiei lui Ghenadi Gaureac, în baza calculului vechimii în muncă stabilit prin confirmarea eliberată de către Direcția de Poliție a mun. Chișinău nr.1946 din 22 februarie 2023, începând cu data depunerii cererii de pensionare.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

8. La 30 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.32), Ghenadi Gaureac, reprezentat de avocatul Vladimir Kovali, a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 29 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

9. La 13 decembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.34), Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat, iar la 07 martie

2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.46), a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 29 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

10. Prin încheierea din 27 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul înaintat de avocatul Vladimir Kovali, în interesele lui Ghenadi Gaureac, din considerentul că nu a fost depusă motivarea apelului. Iar prin decizia din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție s-a respins recursul depus de Ghenadi Gaureac împotriva încheierii din 27 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău.

11. Prin decizia din 12 iunie 2024 a Curții Supreme de Justiție s-a respins recursul declarat de Ghenadi Gaureac și s-a menținut încheierea din 27 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

12. Prin decizia din 23 octombrie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale. S-a menținut hotărârea din 29 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

13. La 20 decembrie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.110), Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 23 octombrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

14. În susținerea recursului, recurentul a invocat că, instanța de apel la examinarea cauzei a emis o decizie pripită, nefiind studiate minuțios actele normative în vigoare, care reglementează obiectul litigiului. Decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate, rezultă din interpretarea eronată a legii materiale aplicabile la caz, și anume pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, în vigoare până la data de 28 decembrie 2023, cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar.

15. Totodată, a menționat că legiuitorul este unica autoritate care are dreptul de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale. Respectiv a apreciat critic poziția instanței de apel, care în lipsa temeiului legal, a dispus respingerea cererii de apel. Instanța de apel a emis o decizie pripită fapt ce se datorează lipsei analizării argumentelor invocate în cererea de apel, și anume a legalității certificatului emis de Direcția de Poliție mun. Chișinău nr. 1946 din 22 februarie 2023 în care se reflectă vechimea în muncă a intimatului calculată cu înlesnirile de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu conform Ordinul MAI nr. 96 din 20 martie 2018

pentru perioada de activitate în cadrul Batalionului Separat al Serviciului Escortă.

16. Recurentul a declarat că certificatul nominalizat era nul din oficiu, din motiv că reglementările legale care au stat la baza emiterii acestuia depășeau prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis. În legislația națională nu există un act normativ care stipulează acordarea înlesnirilor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru colaboratorii Ministerul Afacerilor Interne, care au activat sau activează în cadrul Batalionului Separat al Serviciului Escortă. Instanța ierarhic inferioare urmau să aprecieze dacă la calcularea vechimii în muncă pentru perioadele de activitate ale intimatului în cadrul Batalionului Separat al Serviciului Escortă, era aplicabil pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, în care era prevăzută modalitatea acordării înlesnirilor la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu prevederile Legii nr. 1544/1993. În continuare, recurentul a citat pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28 decembrie 2023. Certificatul nr. 1946 din 22 februarie 2023 eliberat de Direcția de Poliție mun. Chișinău este nul. Intimatul nu a activat într-o instituție penitenciară cum era reglementat în pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28 decembrie 2023.

17. Recurentul a apreciat critic soluția instanței de apel, or, în cazul din speță instanța a confundat activitatea militarilor dintr-o instituție penitenciară asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, cât și Legea nr. 1036/1996 cu privire la sistemul penitenciar abrogată la 16 mai 2018, care garanta expres acordarea înlesnirilor respective cu activitatea militarilor în cadrul Batalionului Separat al Serviciului Escortă din cadrul Direcției de Poliție. Or, nu este o instituție penitenciară, asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, care nu prevede acordarea înlesnirilor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru colaboratorii care activează în cadrul Batalionului enunțat. Reglementările din pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28 decembrie 2023, erau destinate doar colaboratorilor instituțiilor penitenciare. Pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesniri conform pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28 decembrie 2023, era necesar ca instituția în care a activat persoana să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 lit. d) și asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare. Intimatul nu întrunea condițiile enumerate, deoarece a activat în cadrul Batalionului Separat al Serviciului Escortă, care nu era o instituție penitenciară și nu se regăsea în pct. 8 lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28 decembrie 2023. Temei de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă în conformitate cu datele reflectate în certificatul nr. 1946 din 22 februarie 2022 eliberat de Direcția de Poliție mun. Chișinău, nu există.

18. Suplimentar, a declarat că prin Hotărârea Guvernului nr. 494/1997 „Pentru modificare și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului”, pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, a fost completat cu lit. d), în vigoare până la data de 28 decembrie 2023, care reglementa dreptul de a calcula două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu desfășurat nemijlocit în închisori, izolatoarele de anchetă penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran. Modificările operate în Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 au fost efectuate în conformitate cu prevederile art. 33 din Legea nr. 1036/1996 cu privire la sistemul penitenciar abrogată la 16 mai 2018 și nicidecum în temeiul unui alt act normativ care stabilește astfel de garanții și pentru colaboratorii MAI sau IGP. Temeiul legal de emitere a actelor normative este expres indicat în art. 44 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

19. Ordinul MAI nr. 96 din 20 martie 2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militar din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, adoptat în scopul aplicării corecte a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, în opinia recurentului, urmează a fi apreciat critic. Ordinul nominalizat, după cum s-a menționat supra, depășește prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis. Potrivit art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, autoritățile publice centrale de specialitate și autoritățile publice autonome emit sau aprobă, în condițiile legii, acte normative. Actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome sînt emise sau aprobate numai în temeiul și pentru executarea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului. Actele normative respective se limitează strict la cadrul stabilit de actele normative de nivel superior pentru executarea cărora se emit sau se aprobă și nu contravin prevederilor actelor respective. În clauza de adoptare a actelor normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome se indică expres actul normativ superior în temeiul căruia acestea sînt emise sau aprobate.

20. Recurentul a precizat că prevederile actelor normative ale administrației publice centrale de specialitate se aplică numai în partea în care nu depășesc cadrul stabilit de actul normativ de nivel superior pentru executarea căruia a fost emis și nu contravin prevederilor respective. Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 96 din 20 martie 2018 nu poate să depășească prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis, limitându-se strict la cadrul stabilit de actul normativ, în special doar la lista exhaustivă a înlesnirilor care se iau în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei, reglementate expres de Hotărârea Guvernului nr. 78/1994. Orice act emis în baza ordinului enunțat, urma a fi

considerat nul din oficiu. Instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material.

21. La 28 ianuarie 2025, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului copia recursului depus, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (f.d.117-118).

22. La 31 ianuarie 2025, prin intermediul poștei electronice (f.d.120), Ghenadi Gaureac, reprezentat de avocatul Vladimir Kovali, a depus referință la recurs, solicitând declararea acestuia inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

23. Art. 22 din Codul administrativ:

„(1) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor..”

24. Art. 193 din Codul administrativ:

„(3) Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

(3¹) În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

25. Art. 194 din Codul administrativ:

„(2) În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

26. Art. 143 din Codul administrativ:

„(1) Un act administrativ individual ilegal defavorabil poate fi retras în tot sau în parte cu efect pentru viitor sau trecut chiar și după ce a devenit incontestabil.

(2) Aprecierea legalității sau ilegalității unui act administrativ individual se face în funcție de situația la momentul emiterii lui, iar în cazul desfășurării unei proceduri prealabile – de situația la momentul adoptării deciziei cu privire la cererea prealabilă.

(3) Dacă la emiterea unui act administrativ individual de acordare a prestațiilor sociale legislația nu a fost corect aplicată sau s-a pornit de la o stare de fapt care s-a dovedit a fi incorectă și prin aceasta, în mod greșit, nu s-au efectuat prestații sociale corespunzătoare, atunci actul administrativ, chiar și după ce a devenit incontestabil, se anulează în tot sau în parte cu efect pentru trecut sau viitor. Această normă nu se aplică dacă actul administrativ se bazează în esență pe date eronate sau incomplete, pe care persoana defavorizată le-a prezentat intenționat sau din neglijență gravă.

(4) Dacă un act administrativ individual este retras conform alin.(3) cu efect pentru trecut, prestațiile sociale se efectuează conform prevederilor legale corespunzătoare

pentru o perioadă de cel mult 3 ani pînă la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii.

(5) Prevederile alin.(1)–(4) din prezentul articol nu se aplică dacă sînt întrunite condițiile stabilite la art.147 alin.(3).”

27. Art. 219 din Codul administrativ:

„(1) Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.”

28. Art. 244 din Codul administrativ:

„(1) Hotărîrile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

(2) Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

29. Art. 245 din Codul administrativ:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărîrii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

30. Art. 245¹ din Codul administrativ:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărîrea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

31. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit.b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

32. Art. 248 din Codul administrativ:

„(1) În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii:

d) admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

33. Art. 1 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (*denumirea în redacția Legii nr.220 din 08.11.2018, în vigoare 12.12.2018*) (în continuare Legea nr. 1544/1993):

„(1) Militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

(2) Militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au devenit persoane cu dizabilități în condițiile prezentei legi au dreptul la pensie de dizabilitate.

(3) Familiile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri decedate sau căzute la datorie au dreptul la pensie în cazul pierderii întreținătorului.”

34. Art. 13 din Legea nr. 1544/1993:

„Dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au: a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puțin 20 de ani și 6 luni.”

35. Art. 48 din Legea nr. 1544/1993:

„Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.”

36. Art. 49 din Legea nr. 1544/1993:

„(1) Militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și sistemului penitenciar, funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și membrii familiilor acestora depun cerere de stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale.

(2) Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul de asigurări sociale în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

(3) Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate.”

37. Art. 54 din Legea nr. 1544/1993:

„Suma pensiei calculată pentru pensionarii din rîndurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și a funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.”

38. Art. 61 din Legea nr. 1544/1993:

„(1) Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

39. Referitor la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel a pronunțat dispozitivul deciziei la 23 octombrie 2024, iar la 21 ianuarie 2025, prin intermediul poștei electronice (f.d.109), instanța ierarhic inferioară a notificat decizia motivată recurentului. Astfel, recursul depus la 20 decembrie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.110), anterior notificării deciziei motivate, a fost depus în termen.

40. Prin prisma art. 247 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului au fost expuse cu suficientă claritate, părților fiindu-le create condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, iar întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, intimatul a avut posibilitatea de a depune referință, drept realizat de către Ghenadi Gaureac, prin intermediul avocatului Vladimir Kovali, prin înaintarea referinței la 31 ianuarie 2025, prin intermediul poștei electronice (f.d.120).

41. Examinând recursul declarat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că acesta este admisibil și întemeiat, or, decizia instanței de apel este afectată de deficiențe esențiale, inclusiv interpretarea eronată a normelor de drept material și lipsa unei motivări clare și suficiente.

42. Reiterând esența litigiului, instanța de recurs relevă că prin acțiunea de contencios administrativ formulată de Ghenadi Gaureac împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, s-a solicitat anularea răspunsului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni nr.02-339 din 17 martie 2023, a răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.G-694/23 din 07 aprilie 2023, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să efectueze calcularea pensiei, cu plata pensiei neachitate, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău nr. 1946 din 22 decembrie 2023, începând cu 01 martie 1996, ținând cont de majorările și recalculările ce au avut loc în această perioadă de timp.

43. Din confirmarea nr. 1946 din 22 februarie 2023 eliberată de Secția resurse umane a Direcției de Poliție a mun. Chișinău a Inspectoratului General al Poliției se profilează că la 01 martie 1996 vechimea în muncă cu avantaj a lui Ghenadi Gaureac a constituit 21 ani, 06 luni și 21 zile (f.d.10).

44. Urmează a fi punctat faptul că înaintarea acțiunii enunțate, a fost precedată de adresarea reclamantului către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Criuleni la 01 martie 2023 cu cerere privind stabilirea pensiei în baza Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne. Iar prin răspunsul nr. 02-339 din 17 martie 2023 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni, s-a constatat lipsa temeiului pentru recepționarea cererii, întrucât nu au fost anexate acte suplimentare. Or, s-a indicat că la 24 octombrie 2018, Ghenadi Gaureac a mai depus o cerere privind stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă lucrătorilor instituțiilor de forță. În rezultatul examinării documentelor anexate la acesta, s-a emis decizia de refuz, deoarece perioada de activitate în cadrul subdiviziunilor de escortare nu poate fi raportată la prevederile pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr.78. Decizia expediată pentru cunoștință prin scrisoarea din cu 13 noiembrie 2018, recepționată de către destinatar la 19 decembrie 2018 conform avizului (f.d.8).

45. Prin răspunsul/decizia nr. G-694/23 din 07 aprilie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale la examinarea cererii prealabile înregistrate la 24 martie 2023 privind anularea răspunsului nr. 02-339 din 17 martie 2023 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni, în esență, a notat că urmare a examinării cererii, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Criuleni a emis decizia nr. 32/2018/17879 din 12 noiembrie 2018 privind refuzul stabilirii pensiei deoarece la momentul depunerii cererii nu întrunea vechimea în muncă necesară stabilirii pensiei de 24 ani, conform art. 13 lit. a) din Legea nr. 1544/1993. La fel, a indicat că actul emis de organul abilitat este unul legal și nu există motiv de drept pentru anularea acestuia total sau parțial. Cu referire la prevederile art. 140 din Codul administrativ, a indicat că decizia nr. 32/2018/17879 din 12 noiembrie 2018 a obținut puterea lucrului decis, respectiv nu poate fi contestat nici pe cale prealabilă, nici prin acțiuni în judecată. Totodată, a reținut că la 28 februarie 2023 a înaintat repetat cerere de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă, fără a anexa acte suplimentare (f.d.9).

46. Prin decizia nr. 32/2018/17879 din 12 noiembrie 2018 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni s-a refuzat stabilirea pensiei pentru vechime în muncă lucrătorilor instituțiilor de forță, din motiv că perioada de activitate în cadrul subdiviziunilor de escortare nu poate fi raportată la prevederile pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994 (f.d.7).

47. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 29 noiembrie 2023 a admis acțiunea de contencios administrativ înaintată de Ghenadi Gaureac. A anulat în tot decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni nr.02-339 din 17 martie 2023, precum și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. G-694/23 din 07 aprilie 2023 adoptată în procedura prealabilă. A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite decizia cu privire la stabilirea pensiei lui Ghenadi Gaureac, în baza calculului vechimii în muncă stabilit prin confirmarea eliberată de către Direcția de Poliție a mun. Chișinău nr.1946 din 22 februarie 2023, începând cu data depunerii cererii de pensionare (f.d.25, 37-40).

48. Judecând cauza în ordine de apel, instanța de apel prin decizia din 23 octombrie 2024, a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea din 29 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d.94-106).

49. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că în cadrul examinării cauzei, s-a stabilit cu certitudine că, subdiviziunea în care a activat reclamantul, este entitate destinată pentru deținerea persoanelor, și care cade sub incidența reglementărilor din pct.8 lit.d) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție, exercitându-și serviciu nemijlocit în Batalionul separat al serviciului escortă, ceea ce a servit drept temei pentru emiterea ordinului Ministerului Afacerilor Interne nr. 96 din 20 martie 2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, luând în calcul vechimea în muncă cu înlesniri (avantaje) pentru stabilirea pensiei, cu acordarea a două luni vechime în muncă pentru o lună în serviciu, în conformitate cu prevederile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23 iunie 1993.

50. Instanța de apel a menționat că neîntemeiat Casa Națională de Asigurări Sociale i-a refuzat lui Ghenadi Gaureac stabilirea pensiei, interpretând eronat că perioadele de activitate a reclamantului în Batalionul separat al serviciului escortă, nu pot fi raportate la prevederile pct. 8 lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994.

51. Din esența criticilor aduse în recurs, se deduce dezacordul cu decizia instanței de apel, motivat prin faptul că intimatul nu întrunea condițiile, deoarece a activat în cadrul Batalionului Separat al Serviciului Escortă, care nu era o instituție penitenciară și nu se regăsea în pct. 8 lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28 decembrie 2023. Temei de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă în conformitate cu

datele reflectate în certificatul nr. 1946 din 22 februarie 2022 eliberat de Direcția de Poliție mun. Chișinău, nu există.

52. Instanța de recurs reiterează că, prin hotărârea primei instanțe din 29 noiembrie 2023, menținută prin decizia instanței de apel din 23 octombrie 2024, anulându-se actele administrative contestate, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită decizia cu privire la stabilirea pensiei lui Ghenadi Gaureac, în baza calculului vechimii în muncă stabilit prin confirmarea eliberată de către Direcția de Poliție a mun. Chișinău nr.1946 din 22 februarie 2023, începând cu data depunerii cererii de pensionare. Astfel, în esență, s-a obligat autoritatea pârâtă la recalcularea pensiei.

53. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că instanța de apel nu a analizat în ce măsură recalcularea dispusă se încadrează în limitele prevăzute de lege, în special art. 54 și art. 61 din Legea nr. 1544/1993, care reglementează perioada pentru care poate fi efectuată recalcularea pensiei.

54. Or, în sensul art. 54 și art. 61 din Legea nr. 1544/1993, recalcularea pensiei poate fi efectuată doar în anumite condiții: dacă neefectuarea recalculării este imputabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale, pensia poate fi achitată pentru întreaga perioadă restantă, fără limită temporală; dacă refuzul recalculării s-a bazat pe o interpretare juridică a legislației și nu pe o inacțiune nejustificată a Casei Naționale de Asigurări Sociale, recalcularea poate fi aplicată doar pentru o perioadă de cel mult 3 ani sau 12 luni anterioare solicitării.

55. Însă în pofida concluziilor favorabile ale primei instanțe și ale instanței de apel în privința cererii reclamantului de a-i stabili/calcula pensia cu avantaje două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, instanța de recurs a constatat că hotărârile acestora nu au abordat în mod corespunzător aspectul vădit al responsabilității organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia. Iar în lipsa unei motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz. Instanța ierarhic inferioară nu a analizat dacă refuzul recalculării de către Casa Națională de Asigurări Sociale a fost determinat de o eroare administrativă sau de aplicarea unei norme legale. Această distincție este esențială pentru stabilirea întinderii obligației Casei Naționale de Asigurări Sociale și pentru aplicarea corectă a prevederilor legale.

56. La caz, instanța de apel menținând soluția primei instanțe, a constatat întemeiată dispoziția acesteia privind obligarea autorității pârâte de a-i stabili lui Ghenadi Gaureac pensia în baza calculului vechimii în muncă stabilit prin confirmarea eliberată de către Direcția de Poliție a mun. Chișinău nr.1946 din 22 februarie 2023, începând cu data depunerii cererii de pensionare, fără a verifica dacă această aplicare retroactivă este justificată de culpa Casei Naționale de Asigurări Sociale. De altfel, o astfel de analiză este

necesară pentru respectarea principiului legalității și pentru determinarea corectă a drepturilor reclamantului în raport cu prevederile legale pertinente, ceea ce în speță lipsește.

57. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că la caz instanțele ierarhic inferioare nu au argumentat, având în vedere prevederile legale citate, concluzia de a stabili pensia intimatului începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către Direcția de Poliție a mun. Chișinău nr.1946 din 22 februarie 2023, situația în care normele citate supra prevăd o perioadă de cel mult 3 ani sau o perioadă de 12 luni.

58. În atare situație, circumstanțele conturate supra impun admiterea recursului și casarea deciziei instanței de apel din 23 octombrie 2024, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel în vederea examinării temeinic aplicabilitatea prevederilor art. 54 și art. 61 din Legea nr. 1544/1993 și argumentarea în ce măsură recalcularea pensiei începând cu data depunerii cererii de pensionare este permisă sau limitată de lege.

59. Totodată, instanța de recurs menționează că la acest capitol jurisprudența Curții Supreme de Justiție este uniformă și suficient de vastă, și anume, în ceea ce vizează obligația instanțelor de judecată la examinarea litigiilor ce vizează asigurarea socială (pensiile) în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. A se vedea cauzele: Mandraburcă V. vs CNAS, decizia nr. 3ra-306/24 din 20 noiembrie 2024 a Curții Supreme de Justiție; Căpriță I. vs CNAS, decizia nr. 3ra-214/24 din 27 noiembrie 2024 a Curții Supreme de Justiție; Zaițev F. vs CNAS, decizia nr. 3ra-560/23 din 19 februarie 2025 a Curții Supreme de Justiție; Culeac A. vs CNAS, decizia nr. 3ra-1236/23 din 18 aprilie 2024 a Curții Supreme de Justiție, etc.

60. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție admite recursul și casează integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

61. Din aceste motive, în conformitate cu art. 248 alin.(1) lit.d) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Casează integral decizia din 23 octombrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Ghenadi Gaureac împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ, obligarea emiterii actului

administrativ favorabil și trimite cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni